

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana osobnosti poskytovaná občanským zákoníkem

Konkretizovanou úpravu všeobecného osobnostního práva, tedy práv občana, která se týkají oblasti jeho osobního života a individuálních svobod, nalezneme v ustanoveních §§ 11 až 16 občanského zákoníku. Lze říci, že současná právní úprava této oblasti v podstatě již srovnala krok s ostatními moderními západoevropskými právními úpravami

Konkretizovanou úpravu všeobecného osobnostního práva, tedy práv občana, která se týkají oblasti jeho osobního života a individuálních svobod, nalezneme v ustanoveních §§ 11 až 16 občanského zákoníku. Lze říci, že současná právní úprava této oblasti v podstatě již srovnala krok s ostatními moderními západoevropskými právními úpravami.

Jak již z pojmu ochrana osobnosti vyplývá, chráněným subjektem je především fyzická osoba-občan. Ochrana osobnosti podle občanského zákoníku je poskytována všem fyzickým osobám bez rozdílu. Této ochrany se mohou dovolat samozřejmě i osoby nezletilé, osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům či s touto způsobilostí omezenou. Ochrana osobnosti je poskytována již od narození resp. lze říci, že některá oprávnění (např. právo na tělesnou integritu) se týkají i nascitura. Ochrana je poskytována tedy od narození po celý život, ale v souladu s ustanovením § 15 občanského zákoníku trvá dokonce i po smrti fyzické osoby, přičemž právo na uplatnění ochrany osobnosti je po smrti fyzické osoby přiznáno manželu a dětem zemřelého a pokud jich není, pak toto oprávnění přísluší rodičům zemřelé fyzické osoby.

Všeobecné osobnostní právo je tvořeno jednotlivými dílčími oprávněními. Jejich vymezení provádí občanský zákoník v §§ 11 a 12 občanského zákoníku. Z tzv. generální klauzule (§ 11) se dozvídáme, že mezi osobnostní práva patří právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti, lidské důstojnosti, soukromí, jména a projevu osobní povahy. Tento výčet práv je pouze demonstrativní, což znamená, že ochranu lze poskytnout i jiným právům, která patří mezi osobnostní práva. V následujícím ustanovení (§ 12) je proveden taxativní tj. konečný výčet dalších osobnostních práv. V souladu s tímto ustanovením se poskytuje ochrana písemnostem osobní povahy, podobiznám, obrazovým snímkům, obrazovým a zvukovým záznamům a také projevům osobní povahy.

Zásah do osobnostních práv může učinit jak fyzická osoba tak i osoba právnická. Základním principem, na kterém je ochrana osobnostních práv v občanském zákoníku koncipována, je, že zásah do těchto práv je možno učinit pouze na základě souhlasu dotčené fyzické osoby. Zákon ovšem na druhé straně vymezil případy, kdy k zásahu do osobnostních práv není souhlas dotčené osoby nutný a může k němu dojít na základě zákona, a to buď občanského či jiného. V případě občanského zákoníku hovoříme o tzv. zákonných licencích. Rozeznáváme tři základní druhy zákonných licencí. První je zákonná úřední licence, která znamená, že svolení fyzické osoby k pořízení či užití není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona. Dalšími licencemi jsou tzv. zákonná licence vědecká a umělecká a zákonná zpravodajská licence, kdy podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství. Je zde však nutno dodržet požadavek, aby ani takové použití nebylo v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby.

Třetí možností, jak lze bez souhlasu fyzické osoby zasáhnout do jejích osobnostních práv je výkon subjektivního práva či plnění subjektivních povinností jiným právním subjektem. Tímto rozumíme především výkon práva kritiky, svépomoc, nutnou obranu a krajní nouzi, výkon povinností svědka a znalce apod.

Pokud bylo do osobnostního práva fyzické osoby zasaženo je tato osoba oprávněna v souladu s § 13 občanského zákoníku domáhat se zejména, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a také aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Pokud by se nejevilo zadostiučinění postačujícím, protože byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Při určování výše náhrady soud přihlíží k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo. Jestliže neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti způsobil škodu, odpovídá za ni podle ustanovení § 16 občanského zákoníku ten, kdo neoprávněným zásahem do osobnostního práva tuto škodu způsobil.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)